

Beste leden en relaties,

Als deze nieuwsbrief bij jullie in de digitale brievenbus valt, dan is het al weer bijna Allerheiligen en Allerzielen. Veel Kempenaren kenden vroeger bij deze twee kerkelijke hoogtijdagen het volgende gedichtje: "Allerheiligen, Allerzielen, Sint Hubert, Oirschot mèrt".

1 November was (en is uiteraard nog steeds) de feestdag van Allerheiligen, het feest waarop alle heiligen worden vereerd. Voor katholieken een verplichte feestdag. Dat betekende vroeger enkele missen bijwonen en niet werken. 's Middags was het Lof met preek en werden alle "gelovige zielen" afgelezen waarvoor een "jaargetijde" gehouden was.

Na Allerheiligen, dus op 2 november was het Allerzielen. Die dag was het weer bidden geblazen. Drie missen bijwonen en 's avonds Lof met boetepreek. Overdag zoveel mogelijk 'pesjonkelen'. 's Avonds werd thuis, in de plaats van een rozenhoedje de rozenkrans (3 rozenhoedjes) gebeden. Tijdens de mis werd het "Dies irae, dies illa", (Dag van gramschap, of dag van wrake) gezongen. Aflaten moesten worden verdiend om zielen van overledenen te verlossen uit het vagevuur.

Op 3 november was het feest van Sint Hubertus. Vóór de mis werd die dag het Hubertusbrood gewijd. Dat brood moest ons beschermen tegen dolle-honds-beten, oftewel hondsdolheid. Het was een bijzonder gezicht als eenieder in de kerk het brood uit het papier haalde en voor zich op de bank legde.

Na deze godsvruchtige uitleg over hoe vroeger de eerste dagen van november verliepen, nu weer terug naar wat meer profane weetjes.

We hopen dat onze verse nieuwsbrief met de nodige nieuwtjes, feiten en heemkundige wetenswaardigheden, andere herinneringen bij jullie oproept.

Bestuur en Werkgroep Communicatie.

Het Verhaal van Reusel – een KEI van een voorstelling

Stap in een betoverende totaalervaring van muziek, toneel en geschiedenis!

Het Nieuw Reusels Toneel, Heemkunde Werkgroep Reusel en Harmonie Concordia bundelen hun krachten in een unieke theatervoorstelling, waarin één bijzondere hoofdrolspeler centraal staat: de Reuselse Kei.

Vanaf de ijstijd tot het heden neemt de kei ons mee op een reis door de rijke geschiedenis van Reusel. Een reis vol verhalen, ontmoetingen, humor en momenten van betekenis – want deze kei is meer dan zomaar een stuk steen. Het is al eeuwenlang een stille getuige van het leven in ons dorp, een plek van samenkomst en symbool van verbinding.

Laat je meeslepen door muziek, spel, foto's en verhalen die Reusel tot leven brengen. Een voorstelling voor en door Reuselnaren, waarin verleden en heden samenkomen in een avond vol verwondering.

Data: Vrijdag 14 november, 20:00 uur, zaterdag 15 november 14:00 uur & 20:00 uur.

Bestellen kaarten: mail naar

concordiareusel@hotmail.nl

Locatie: MFA 'de Kei' in Reusel.

Opbrengst Rabo ClubSupport voor onze HWR

Uit het stemgedrag van onze leden en lezende sympathisanten blijkt al heel lang, dat Rabo ClubSupport als een vorm van positief maatschappelijk ondernemen wordt beschouwd. De grote betrokkenheid van hen bij deze actie levert het bewijs.

Onze HWR mocht ook dit jaar weer aan de actie deelnemen, waarvoor wij onze stemgerechtigden vroegen hun stem aan ons te gunnen. Ons gekozen doel dit jaar is, om de zichtbaarheid van onze monumenten te gaan versterken.

Dat het heeft gewerkt bleek uit de melding van Rabobank die ons berichtte, dat het resultaat van de actie € 245,57 bedroeg.

Dank aan allen die een stem op HWR heeft uitgebracht en bijzondere dank aan de Rabobank die de campagne mogelijk maakte.

Het Philips Museum kwam even naar Reusel

De Heemkunde Werkgroep Reusel haalde voor even het Philips Museum naar Reusel. Fons van de Spijker, voormalig leraar en momenteel vrijwilliger van het Philips Museum verzorgde op 20 oktober voor een veertigtal toehoorders een lezing over de historie van Philips. Met foto's van toen en nu, een aansprekende voordracht met weetjes en feitjes over de familie Philips en hoe goed deze familie het voorhad met de inwoners van het toenmalige dorp Eindhoven en later met de bewoners van de dorpen in de omstreken.

Voor de aanwezigen heel veel bekendheid op de oude foto's van het Eindhoven van toen. De gebouwen, het Philipsdorp, de VIPRE-bussen, de Philips Sportvereniging en de beursgang in 1912.....er kwam veel aan bod.

Het was een zeer geslaagde avond in MFA De Kei met veel aha-ervaringen. Fons sprak met veel enthousiasme, onder meer over het ontstaan van de gloeilamp, de familie Philips en bekende gebouwen van het concern. Er zaten ook verrassingen in de presentatie. Niet veel mensen weten bijvoorbeeld dat drogisterijketen Etos door het Philips-concern is opgericht. Ook weten de aanwezigen nu welke letters er in de klok van de toren van het Klokgebouw op Strijp-S zijn verwerkt.

Tweeduizend jaar vervoer in de Kempen – Congres in MFA De Kei

Onder de titel 'Van heerbaan tot spoorlijn. Tweeduizend jaar vervoer in de Kempen' staat weer het jaarlijkse congres van Kempens Geheugen op stapel. Na het vorige succesvolle congres over historische cartografie in Hoogstraten staat nu transport centraal, of dat nu met wagens en karren, treinen of schepen geschiedde. Dit jaar wordt het congres in samenwerking met Heemkunde Werkgroep Reusel georganiseerd.

Hoe gingen Kempenaars in het verleden op pad en hoe doorkruisten mensen van buiten het gebied? Wat was het belang van wegen, spoorlijnen en kanalen?

Verschillende sprekers lichten hun onderzoek toe. Onder andere Dries Tys spreekt over het verkeer in de Romeinse tijd en middeleeuwen. Wouter Loeff gaat 'Op reis in de tijd van Bosch en Brueghel' en licht het Viabundus-project toe. Eugène de Groot laat het belang van wagenmakerijen in de omgeving van Veghel zien. Jan van Eyk behandelt het bekende Bels lijntje en Jos Mandos het misschien wat minder bekende Duits lijntje.

Datum congres: zaterdag 29 november 2025, van 10.00-17.00u

Locatie: MFA de Kei,

Kerkplein 69, 5541 KB Reusel

Kosten: € 50 (incl. lunch) of € 30 (excl. lunch)

Aanmelden via de website:

www.kempensgeheugen.eu

NB: Op deze website zijn ook alle gescande jaarboeken te vinden van de voorganger van Kempens Geheugen, het Centrum voor de Studie van Land en Volk van de Kempen.

Cultuur, koffie en gezelligheid: De Heemkunde Werkgroep Reusel op ontdekking in Den Bosch!

Op een frisse vrijdagochtend, 26 september 2025, vertrokken we met 24 leden richting Den Bosch. Zoals gebruikelijk carpoolden we met eigen auto's. Rond 8.00 uur reden we weg uit Reusel, op weg naar een dag vol cultuur, historie en lekkers. Het was precies 20 jaar geleden, in 2005, dat de HWR Den Bosch bezocht; ook toen gingen we naar het Noord Brabants Museum voor een tentoonstelling van Evert Thielen, maakten een rondvaart en aten we Bossche bollen.

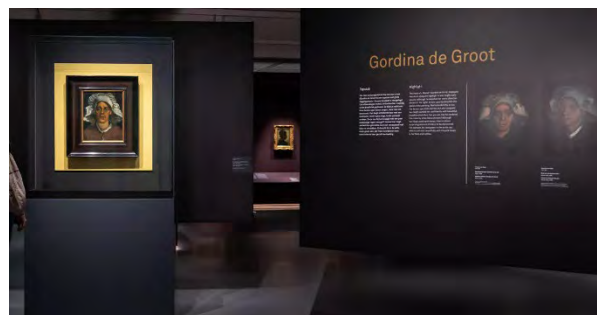
De eerste stop: koffie of thee met een Bossche bol van Jan de Groot op de Parade. Sommigen wisten hoe je een echte Bossche bol moest eten. Een Bosschenaar eet een Bossche bol niet met mes en vork, maar met de handen door de bol om te draaien, zodat het gat van de soes naar boven wijst. Dit voorkomt dat de slagroom eruit loopt en maakt het gemakkelijker om een hap te nemen. Je begint aan de onderkant, bij het randje van de chocolade. Het is een klassieker die nooit teleurstelt – en ja, ze waren weer verrukkelijk!

Om stipt 11.00 uur werden we ontvangen bij het Noordbrabants Museum. In twee groepen kregen we een rondleiding door *Het Verhaal van Brabant* – een vaste presentatie die je meeneemt op een reis door de geschiedenis van onze provincie. Van prehistorische jagers en Romeinse veroveraars tot de industriële revolutie en het moderne Brabant van vandaag: alles komt voorbij. In een uur tijd vertelden de gidsen over de hoogtepunten, van onder andere Vincent van Gogh en Jheronimus Bosch, die beiden hun wortels in Brabant hadden, tot aan de industrieën die hun oorsprong in Brabant hadden, van de laken- en schoenindustrie tot aan de Philips en de DAF, waarvan we nog een mooie oude DAF zagen staan.

Na de rondleiding hadden we nog tot 13.00 uur om zelf rond te kijken. Veel leden trokken naar het Van Gogh-paviljoen, waar originele werken te zien zijn en zijn fascinatie voor het Brabantse boerenleven prachtig wordt belicht.

Tegen lunchtijd wandelden we naar restaurant Allerlei & Visserij in de Korte Putstraat. Daar genoten we van een warme, verse tomatensoep, gevolgd door een heerlijke snee brood naar keuze met zalm, kip of avocado en gebakken aardappelen met mayonaise. Met een wijntje of biertje erbij werd het een gezellige afsluiting van het programma.

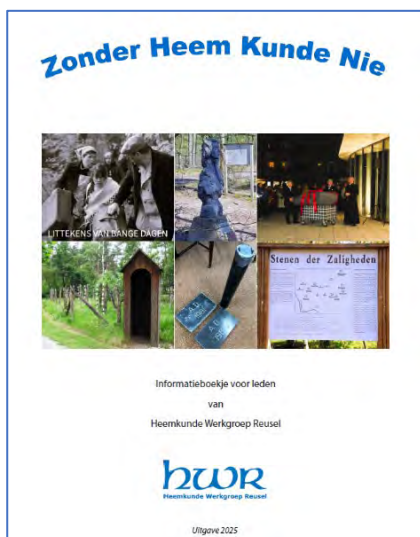
Om 15.00 uur kwam er een einde aan het officiële deel van ons uitstapje. Sommigen keerden huiswaarts, anderen bleven nog even nagenieten in de sfeervolle binnenstad van Den Bosch.

We kijken terug op een dag vol verhalen, gezelligheid en Brabantse gastvrijheid. Met een Bossche bol in de hand en Van Gogh in het vizier hebben we Den Bosch op z'n mooist beleefd. Een geslaagde dag vol mooie momenten – de foto's spreken voor zich!

Actueel HWR Informatieboekje op de website

Ons informatieboekje, dat wij eerder als fysiek boekje uitreikten aan nieuwe leden, is geactualiseerd en inmiddels ook opgenomen op onze website

(<https://www.heemkundereusel.nl/files/2025-HWR-Infoboekje.pdf>)

In het boekwerkje staan diverse HWR gegevens vermeld zoals de start van de vereniging, de statuten, het beleidsplan en de huisregels. Maar ook de gerealiseerde projecten sinds 1971 en de uitgebrachte publicaties, CD's en DVD's sinds 1976 zijn opgenomen.

Kortom een schat aan informatie die het raadplegen meer dan waard is.

Inzegening van het Mariagrotje

Enige maanden geleden werd HWR benaderd met de vraag of wij een "Mariagrotje" wilden of konden gebruiken binnen onze collectie. Na enkele gesprekken met belanghebbenden werd besloten om de grot te plaatsen op het kerkhof in Reusel naast de pastorietaan.

Op zondag 21 september, na de dienst in de parochiekerk van Reusel, heeft pastoor David van Dijk de Mariagrot, in het bijzijn van naaste familieleden van de ontwerper en een aantal belangstellenden, plechtig ingezegend.

Het was een mooie samenkomst die recht deed aan de wensen van de familie en die daar ook zeer tevreden op terugkijkt.

Na afloop genoten de bezoekers nog als gast van onze pastoor van een lekkere kop koffie.

Onze lezers, die behoefte hebben aan enige rustige momenten, kunnen ter plaatse hun gedachten laten gaan, een mooie plaats om even te overdenken.

HWR adviseert de gemeente met nieuwe straatnamen

Bij nieuwbouwplannen binnen Reusel vraagt de gemeente steeds advies aan HWR bij het vaststellen van de nieuwe straatnamen. Zo ook onlangs voor twee nieuwe straten in het plan Kleine Hoeven fase 2.

Er is door de gemeente inmiddels besloten om ons advies over te nemen. De gekozen namen (zie de afbeelding) zijn **Koppenaar** (voor de blauwgekleurde straat) en **Hoefblad** (voor de roodgekleurde straat).

De benaming van **Koppenaar** is afkomstig van het gebied zoals dit vroeger bekend stond als “Koppenaardsche Heide”. Zie onderstaande afbeelding.

Hoefblad is een veel voorkomend onkruid vooral op vochtige gronden. Hierbij hebben wij ook de link gelegd van Kleine Hoeven → naar “Hoef”. Het onkruid komt hier ook zeker veelvuldig voor.

Schenking van onze zustervereniging in Retie

Onlangs werden wij benaderd door onze collega's in Retie met de vraag of een schilderij van een bedrijf uit Reusel, dat in hun bezit is, mogelijk in onze erfgoedcollectie zou passen.

In principe voelt HWR zich verantwoordelijk voor alle Reusels erfgoed dus togen wij naar Retie om te ervaren wat hun bezit was.

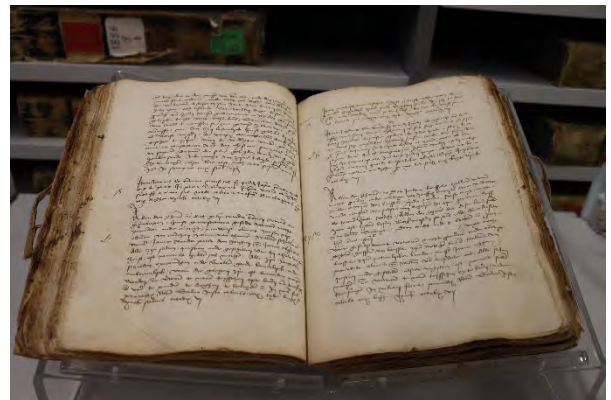
Inmiddels heeft de overdracht plaatsgevonden en is onze collectie uitgebreid met een mooie opname van Confectiebedrijf Otten, destijds gelegen aan de grens, en gezien vanuit het perspectief van onze collega's vanuit Arendonk.

Met dank voor het collegiale gebaar.

Uit het HWR archief

Accoord erfgenamen Cornelis Ansems van Baer
[6 december 1694]

Rechterlijk archief Vessem Inv. nr RA64
Folio 84v-85 - Plaats Reusel

Schepenbankregister

Compareerde voor schepenen ondergemoemt Jan Gerits gewesen man ende momboir van wijlen Anneken dochter wijlen Cornelis Ansems van Baer woonende tot Vrischat ter eenre ende de voordere erfgenaeme van wijlen Cornelis Ansems voorschreven ter andere zijde dewelcken met malkanderen ende door tusschen spreekken van goede manieren hebben aengegaen ende gemaecht seeckere accoord omme en ter saecke van seeckeren geleende penningen ende andere genoten waere bij de voorschreven Jan Gerits gedurende 't leven van

sijn voornoemde vrouwe van voornoemde Cornelis Ansems Ansems alsmede over seeckere pretentie die dese voorschreven Jan Gerits maeckte van verdiende arbijs loon bij sijne voornoemde vrouwe verdient int bewaeren ende gade slaen van huijsghouding van Adriaen Jacobs inde contaquense ziekte waervan sij quam te staen te weten dese voorschreven Adriaen Jacobs ende sijn huijsvrouwe so ist dat den voorschreven Jan Gerits de leste pretentie van sijne overledene huijsvrouwe sal afstaen ende over 't hoeft sien gelijk als sij sulcx mits desen aenneemt te doen ende daerenboven neemen deselve aen te betaelen voor sijn geleende ofte genoten penningen ofte waere vande voorschreven wijlen Cornelis Ansems eene twelf gulden die sij bij 't passeren deses gift getelt belonende de compt. wedersijts hiermede te noemen hun contentiment souden op malkanderen eijts meer te saemen oft pretenderen nu noch in toecomende door hun ofte eijmant van hunnent wijden alles onder verbant van een eijder vande selve hunnen persoon ende goederen nu hebbende ende namaels verkrijgende.

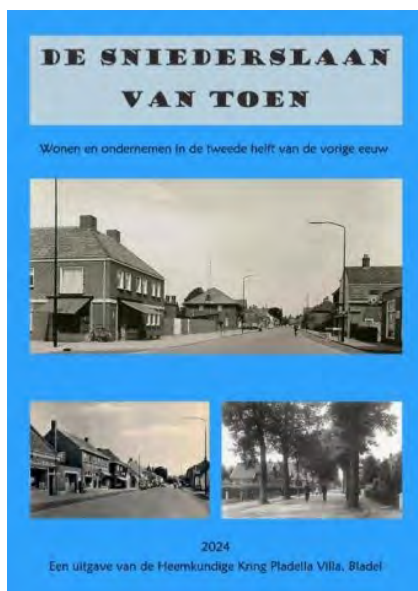
Actum den sesden december 16 vierentnegentigh ten overstaen van Jan Vlemminx ende Adriaen Jans schepenen.

Uit de bibliotheek van de HWR

De Sniederslaan van toen.

Wonen en ondernemen in de tweede helft van de vorige eeuw.

Samenstelling: Werkgroep Sniederslaan, gelieerd aan Heemkundekring Pladella Villa.

De werkgroep heeft 1950 gekozen als uitgangspunt en 2000 als eindpunt, waardoor een halve eeuw zo niet het lief en leed, maar dan toch wel de geschiedenis van de straat is vastgelegd.

De werkgroep heeft ervoor gekozen om de huisnummers in de Sniederslaan in Bladel als leidraad te nemen voor de volgorde van de beschrijvingen van de panden. Vaak wordt er begonnen met een (korte) historie van het pand. Direct gevolgd door een beschrijving van de bewoners in de loop der jaren.

De tekst is voortgekomen uit het raadplegen van archieven, maar de levendigheid van de beschrijvingen is vooral gevoed door gesprekken met de huidige bewoners, die vaak naast foto's ook bijzonderheden over het pand en zijn bewoners aandroegen. Een probleem(pje) heeft de werkgroep elegant opgelost: In de loop van een halve eeuw ondergaat een straat een hele verandering, zeker een straat als de Sniederslaan die evolueerde tot winkelstraat. Hierdoor werden woonhuizen soms uitgebreid tot winkels, soms werden ze vervangen door een aantal nieuwe panden. Daardoor zijn niet alle panden uit 1950 nog aanwezig en soms helemaal niet als zodanig herkenbaar. In voorkomende gevallen werd een aantal huisnummers in een blok besproken.

Doordat het boek voorzien is van veel illustraties, is het een boek dat bij veel mensen uit de Kempen een glimlach op het gezicht zal toveren bij de herinneringen die het oproept.

Zeer prettig voor de lezer die nog eens terug wil kijken, is de alfabetisch index op namen van bewoners.

Delpher – onderzoek in telefoonboeken

Precies 30 jaar geleden (op 10 oktober 1995) kregen alle telefoonnummers in Nederland 10 cijfers. Met "Operatie Decibel" zette PTT Telecom op 10 oktober 6 miljoen aansluitingen om. De naam is een knipoog naar het Latijnse woord "deci" (tien). Alle huishoudens ontvingen een omnummergids. Veel mensen moesten wennen, omdat ze de nummers niet meer uit hun hoofd kenden. Er kwam zelfs een apparaatje om de nummers automatisch om te zetten, de

“numculator”. Een groot succes, want deze was snel uitverkocht.

Weet je door stamboomonderzoek wie je voorouders waren, maar niet waar ze precies woonden? Zoek je familienamen in de historische telefoonboeken in Delpher (van 1901 tot 1950).

Om je op weg te helpen, kun je hier direct zoeken in alleen telefoonboeken: <https://t.ly/oZQsk>

De wolf maakt mensen al eeuwen bang

Uit sprookjes spreekt een diepe angst voor de wolf; die gold als vals en verraderlijk. Er werd dan ook genadeloos jacht op het dier gemaakt. In werkelijkheid had de wolf meer van de mens te duchten dan andersom.

Wolven- en vossenjacht, atelier van Peter Paul Rubens, circa 1616

Ruim een eeuw geleden verdween de wolf uit Nederland, sinds een paar jaar komt het dier weer af en toe voor. De terugkeer van de wolf leidt op het platteland tot zorgen over de

veiligheid van mensen en vee. Hoewel er weinig recente voorbeelden van aanvallen van de wolf op mensen bestaan, zit de angst voor de wolf diep.

Toch was de wolf vooral slachtoffer van de mens. Wolven werden door de kerk gedemoniseerd en veracht om de wetteloosheid die ze uitstraalden. Er werd eeuwenlang vol overgave en agressie op ze gejaagd. Stadsbesturen in Vlaanderen loofden zelfs beloningen uit aan iedereen die een wolf had gedood. De lokale adel organiseerde jachtpartijen, waarbij verschillende tactieken werden gebruikt om wolven in de val te lokken.

Verschillende tactieken worden gebruikt bij de wolvenjacht. Deze vijftiende-eeuwse illuminatie toont de inzet van lokaas en netten.

Al sinds de Middeleeuwen was bekend dat wolven vooral in oorlogstijd vaker opdoken. De wolvenjachten die in vreedstijd door de adel werden georganiseerd gingen dan immers niet door. Ook raakte het platteland door veldslagen en plunderende huurlingen ontvolkt. Hierdoor kreeg de wolf meer ruimte en verscheen hij soms dicht bij de bewoonde wereld. Het was dan ook vooral tijdens grootschalige conflicten als de Tachtigjarige en Honderdjarige Oorlog, waarbij het land volledig in rep en roer was, dat wolven hun leefgebied uitbreidden. Daarnaast leefde lange tijd de hardnekkige mythe dat wolven in oorlogstijd gewend raakten aan de smaak van mensenvlees na het eten van onbegraven lijken. Zo meldde de kasselrij van Oudenaarde dat er in de zes jaar na het beleg van de stad in 1582 maar liefst 114 mensen door wolven waren gedood en nog eens 53 waren verwond. De meeste slachtoffers waren kinderen.

Hongerige wolven overvallen een groep ruiters. Schilderij door Eugène Verboeckhoven, 1836.

De demonisering van de wolf blijkt ook uit zijn verschijning in tal van fabels en sprookjes. Zo schrijft Egbert van Luik al in de elfde eeuw over een meisje met een rode mantel die haar beschermt tegen aanvallen van wolven – de oerversie van het verhaal van Roodkapje. In Ysengrimus, de basis voor het latere verhaal van Reinaert de Vos, is de wolf Isengrim een vraatzuchtig en dom beest, de verbeelding van de hebzuchtige geestelijke.

Nu de wolf weer opduikt in de leefwereld van de mens komen de eeuwenoude angst en haat voor het dier weer terug.

Vanaf 1800 ging de wolvenpopulatie in Nederland hard achteruit; rond 1900 was het dier in Nederland en België uitgestorven. Door de val van de Muur in 1989 verdween een fysieke barrière voor de wolf, waardoor het dier langzaam steeds verder naar het westen kon trekken. Vanaf 2000 werden er weer meldingen gedaan van wolven in Oost-Nederland. In de zomer van 2018 vestigde 'Grijze Wolf 998f' zich als eerste wolf in ruim honderd jaar in ons land.

Ook vandaag de dag is er een relatie tussen de verspreiding van de wolf en de aanwezigheid van het leger. Wolven maken dankbaar gebruik van door mensen grotendeels verlaten militaire oefenterreinen om hun leefgebied te vergroten.

[Bron: *Maand van de Geschiedenis*]

Wolven in Reusel?

In ons heemkundig kwartaalblad De Schééper verscheen enkele jaren geleden een serie artikelen met als titel "Wolven in Reusel en

omgeving". Wil je deze artikelen ontvangen, stuur dan een mailtje naar: info@heemkundereusel.nl

Hans loonen

Wolven in Reusel en omgeving (1)

"Maar grootmoeder, wat hebt U grote handen! – Dan kan ik je beter pakken! – Maar grootmoeder, wat hebt U een grote tanden! – Daarmee eet ik je op! En nauwelijks had de wolf dat gezegd of hij sprong uit 't bed en verslond Roodkapje in één hap." Terwijl de weerbare mannen op wolvenjacht zijn, houdt moeder de jengende kinderschaar rustig met sprookjes zoals die ooit door haar moeder zijn verteld. "Roodkapje" grijpt terug op een in de elfde eeuw als waarheid verteld verhaal waarbij een wolf een klein meisje opvreet. Sprookjes als "De wolf en de zeven geitjes" en "De wolf en de vos" waren al bekend bij de Romeinse dichter Horatius. Wolf en vos figureren veelvuldig in deze volksverhalen. De wolf als wrede potentiaat die door zijn blinde gulzigheid en domheid het onderspit delft tegen de mens, terwijl zijn roodharige neef, de vos, op sluwe wijze aan mens en wolf weet te ontkomen. Na eeuwenlange vervolging stierf de wolf in West-Europa nagenoeg uit.

Regelmatig lezen we de laatste tijd in de media over de terugkeer van de wolf in Nederland. Wolven zijn inderdaad bezig aan een terugkeer in grote delen van West-Europa. Ook in Nederland worden ze na meer dan een eeuw afwezigheid weer waargenomen. Sinds 2015 is de wolf terug in Nederland. In 2019 vond de eerste voortplanting plaats op de Veluwe en ook in Brabant zien we de wolf vaker terug. De laatste jaren zijn er steeds vaker zwerfende wolven in Noord-Brabant. Zwerfende wolven zijn (jonge) wolven die de roedel van hun ouders hebben verlaten om op zoek te gaan naar een eigen territorium (leefgebied) en een partner. Op de Groote Heide bij Leende heeft zich eind september 2020 officieel een wolf gevestigd in Noord-Brabant. Als dezelfde wolf een half jaar in een gebied zit, spreken we van een gevestigde wolf. De komst van dit beschermde roofdier zorgt voor vragen en soms dilemma's. De Nederlandse maatschappij zoekt naar manieren om mens en wolf met elkaar te laten samenleven, hun aanwezigheid heeft ook geleid tot controverse en debat.

Maar de wolf is hier niet nieuw, de Brabantse Kempen kent een rijke geschiedenis van wisselwerkingen tussen mens en wolf die teruggaat tot de Middeleeuwen. Wolven waren ooit een gewone verschijning in het gebied, maar hun populatie ging sterk achteruit door de jacht en het verlies van

Roodkapje en de grote boze wolf.

leefgebied. In de Middeleeuwen was de Kempen bedekt met dichte bossen, een ideale habitat voor wolven. In die tijd werden wolven beschouwd als een grote bedreiging voor zowel vee als mensen. De lokale overheid gaf boetes uit voor het doden van wolven en organiseerde jachtpartijen om hun populatie te verminderen. Ondanks deze inspanningen bleven wolven gedijen in het gebied, en ze bleven een algemeen beeld tot ver in de 18e eeuw.

Reeds onder Karel de Grote bestonden in Noord-Brabant voorschriften voor het doden van wolven. In de loop der Middeleeuwen werd de jacht bevorderd door lucratieve premies van tientallen guldens. Na 1600 werden de premies in de streek tussen Reusel en Turnhout verlaagd vanwege de vele wolven. Hans Smets uit Arendonk ontving in 1611 voor "het vangen van een jongen wolf, dien hij levend te Turnhout bracht", slechts 12 stuivers. Op het einde van de zeventiende eeuw loopt het aantal wolven drastisch terug, hoewel tussen 1692 en 1702 ten zuiden van Breda nog 37 wolven werden verschalkt. Vanaf

Nieuws vanuit de Kempencollectie

Verschillende musea en heemkundekringen uit de Kempen waaronder ook onze HWR hebben zich verenigd in de Kempencollectie. Via de gezamenlijke website <https://kempencollectie.nl/> kun je digitaal grasduinen tussen ruim 40.000 objecten.

Regelmatig zullen er in deze nieuwsbrief berichten van onze partners te vinden zijn.

Onlangs was er weer een overleg van de gezamenlijke collectiebeheerders, ditmaal bij het Cultuurhuis Bergeijk. Op de agenda stond onder andere een licentieovereenkomst met de initiatiefnemers van de Canon van de Kempen om elkaars informatie en content te mogen gebruiken via het aanbrengen van links.

Heemkundekring Pladella Villa Bladel

Tentoonstelling Snieders

Dit jaar 200 jaar geleden, op 8 mei 1825, werd in Bladel Augustinus (August) Snieders geboren. Heemkundekring Pladella Villa gaat deze 200ste geboortedag vieren met een Snieders-tentoonstelling.

Met deze tentoonstelling belicht de Heemkundekring het leven van August als schrijver van een groot oeuvre streekromans. Hij woonde en werkte voor een groot deel van zijn leven in Antwerpen waar hij, naast schrijver, hoofdredacteur en journalist werd van een van de grootste Vlaamse kranten van die tijd. Zijn broer Jan Renier was arts in Turnhout, maar ook schrijver van een groot aantal boeken. Samen met zijn broer August en met Hendrik Consience was Jan Renier een van de grootste volksschrijvers van het herlevende Vlaanderen in de 19e eeuw.

Twee andere broers waren in de 19e eeuw jarenlang burgemeester van de gemeente Bladel en Netersel.

Reden genoeg om deze Snieders-tentoonstelling in te richten. Er wordt verteld over de afkomst van de familie. Pladella Villa heeft veel boeken van beide schrijvers in haar collectie. Je kunt deze boeken tijdens de tentoonstelling bekijken, doorbladeren en lezen, de Vlaamse toonaard van de schrijvers beleven. Via familieleden kwam de Heemkundekring in het bezit van een aantal bijzondere persoonlijke objecten en documenten van de gebroeders Snieders. De familie stelde deze voor deze tentoonstelling ter beschikking aan Pladella Villa. Kortom er is van alles te zien over de familie Snieders.

De officiële opening zal plaats vinden op zondag 2 november a.s. om 14.00 uur.

Cultuurhuis Bergeijk

Expositie Kasteel bekent Kleur

In het gebied tussen Lijnt, Borkelsedijk en de Keersop ligt een plek die tot de verbeelding spreekt: de locatie van het legendarische Kasteel

Portinc. Eeuwenlang verdwenen onder het maaiveld, maar nu volop in de belangstelling door de plannen voor een mogelijke herbouw.

Het Cultuurhuis Bergeijk grijpt dit moment aan om extra aandacht te besteden aan dit bijzondere stukje lokale geschiedenis. In samenwerking met de Heemkundekring Bergeijk, de Stichting Portinc Van Eyck, de Bergeijkse Kunstenaarsvereniging, het BKV-jeugdatelier, filmer Quintijn Maas en BERgeijkACTIVE wordt gewerkt aan een inspirerende tentoonstelling die verleden en toekomst met elkaar verbindt. Bezoekers kunnen rekenen op een verrassende mix van historische vondsten, oude kaarten en artistieke interpretaties. Ook komt de link met de wereldberoemde 15e-eeuwse schilders Jan en Hubert van Eyck en de familie Bac, de vroegere bewoners van het kasteel, tot leven.

Vanaf 20 november 2025 tot en met 5 april 2026 is de tentoonstelling Kasteel bekend Kleur te zien in het Cultuurhuis Bergeijk.

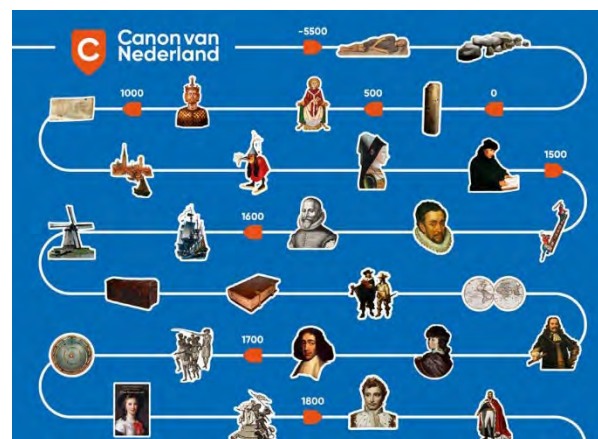
Erfgoedhuis Veldhoven

De Canon van Veldhoven

Erfgoedhuis Veldhoven vindt een Canon van Veldhoven een uitgelezen kans om haar belangstelling voor erfgoed actief te delen met zowel inwoners als bestuurders en vooral met jong en oud.

De Canon wordt geschreven voor iedereen die belangstelling heeft voor Veldhovens erfgoed of

die zich hiervoor wil gaan interesseren, waaronder kinderen in de hoogste klassen van het Basisonderwijs en op de middelbare school. Er wordt daarom samengewerkt met historici, archeologen, onderwijsgevend en diverse erfgoed specialisten.

Op donderdagavond 20 november start Erfgoedhuis Veldhoven met een informatiebijeenkomst over de werkwijze voor het samenstellen van een Canon van Veldhoven. Iedereen is van harte welkom om 19.00 uur op de eerste verdieping van de bibliotheek.

Museum 't Oude Slot Veldhoven

Expositie 'Verzamelen voor Verhalen'

Vanaf zondag 9 november exposeert Museum 't Oude Slot diverse schilderijen van de Veldhovense verzamelaar Toon Verspaandonk. Hij verzamelt al jarenlang werken van de kunstenaars Joseph Gindra en Victor de Buck. Deze kunstenaars staan dan ook centraal in de expositie, aangevuld met bruiklenen van Eindhoven Museum en Kempenmuseum.

De schilders Gindra en De Buck zijn tijdgenoten van Vincent van Gogh; ook zij kozen Brabantse taferelen als onderwerp en ze werkten vanuit Bladel. Deze expo verteld waarom Verspaandonk zo geïnteresseerd is in hun kunst. Natuurlijk wordt ook ingegaan op de levensverhalen van de kunstenaars en op hun manier van werken. Deze expositie kwam tot stand in samenwerking met gastconservator Peter Thoben, kunst- en cultuurhistoricus.

De tentoonstelling 'Verzamelen voor Verhalen' loopt tot en met 26 april 2026. Zie ook www.museumoudeslot.nl.

Eindhoven Museum

Object van de maand: beeldje Jan van Hooff

Dit beeldje stelt Jan van Hooff voor. Deze oud-burgemeester en patriot heeft er mede voor gezorgd dat Noord-Brabant weer als een volwaardige provincie werd gezien. Sinds de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) was Noord-Brabant namelijk ondergeschikt gemaakt aan de overige Nederlandse provincies. De landelijke regering zag de provincie vooral als 'wingewest', ofwel als een melkkoe die uitgemolken kon worden. Tijdens de Nederlandse Revolutie kwamen de patriotten, waaronder Jan van Hooff, in opstand tegen het stadhouderlijk gezag. Met de nieuwe regering kreeg Noord-Brabant een gelijkwaardige positie.

Eindhoven Museum heeft drie ontwerpen voor het beeldje in de collectie. Op deze foto staat het model dat is gemaakt door Auke Hettema en daadwerkelijk op de Markt in Eindhoven terecht is gekomen. De andere ontwerpen, waaronder een van Jos Reniers, hebben het niet gehaald. Zij zijn wel te bewonderen in het museumdepot.

Kempenmuseum Eersel

Vakwerk, ambachten in de spotlights

Van 3 oktober 2025 t/m 22 februari 2026 is in het Kempenmuseum de tentoonstelling 'Vakwerk, ambachten in de spotlights' te zien.

Vakwerk heeft vaak historische wortels, maar echt vakmanschap is ook vandaag de dag nog relevant en waardevol. Vakmanschap is de vaardigheid om kwalitatief goed werk af te leveren. Het is de beheersing en kundigheid van een beroep. Het is bedrevenheid, gedrevenheid en meesterschap. Het zijn de ambachten uit het verleden, maar vooral ook het vakwerk van nu.

Aan de hand van acht fotoseries nemen fotografen Kitty van Melick en Jos Bonninga je mee naar de vaklieden. Zij hebben ieder op hun eigen manier, door de lenzen van hun camera's, gekeken naar het vakwerk en de mensen. Aangevuld met interviews en objecten wordt een kijkje gegeven in de keukens en het meesterschap van diverse vaklieden. Op zondagmiddag 9 november zijn er diverse demonstraties zoals sigaren maken en spinnen. Ook is er een hoedenmaakster en kun je kennismaken met de vaklieden. Vanaf 13:30 tot 16:30 uur.

Nieuwsbrieven

Deze maand ontving het HWR secretariaat diverse nieuwsbrieven van collega verenigingen. Deze zijn hier te lezen:

Nieuwsbrief Brabants Heem – oktober 2025:

<https://is.gd/j3ytNR>

Nieuwsbrief Brabanders en hun Taal – oktober

2025: <https://t.ly/FoGmh>

Nieuwsbrief Brabants Historisch Informatie

Centrum – oktober 2025: <https://t.ly/B-3x>

Nieuwsbrief Erfgoed Brabant – oktober 2025:

<https://is.gd/gQzmDb>

Nieuwsbrief Brabants Erfgoed – oktober 2025:

<https://t.ly/rsqnX>

Nieuwsbrief Kempenmuseum Eersel – oktober

2025: <https://t.ly/rsv-G>

Nieuwsbrief Heemkundekring Amalia van Solms

Baarle-Nassau/Hertog – oktober 2025:

<https://t.ly/e07xp>

Nieuwsbrief Erfgoedhuis Veldhoven – oktober

2025: <https://t.ly/wxRtA>

Nieuwsbrief CBG | Centrum voor

Familiegeschiedenis – oktober 2025:

https://t.ly/o_COW

Nieuwsbrief Erfgoed Diessen – oktober 2025:

<https://is.gd/dsO77I>

Nieuwsbrief Heemkundekring De Heerlijkheid

Oirschot – oktober 2025: <https://is.gd/dB2bbW>

Nieuwsbrief Regionaal Archief Tilburg – oktober

2025: <https://is.gd/Ob4yH1>

Mededelingenblad Heemkundekring

Weerderheem Valkenswaard – oktober 2025:

<https://is.gd/zRDajw>

Nieuwsbrief Heemkundekring Tilborch – oktober

2025: <https://is.gd/7HzLtx>

Heemkunde Werkgroep Reusel heeft ook een facebook pagina. Je kunt ons vinden op:

<https://www.facebook.com/heemkundereusel>

Wil jij onze Nieuwsbrief ook regelmatig

ontvangen stuur dan een email naar

secretaris@heemkundereusel.nl

Ook voor afmeldingen mailen naar

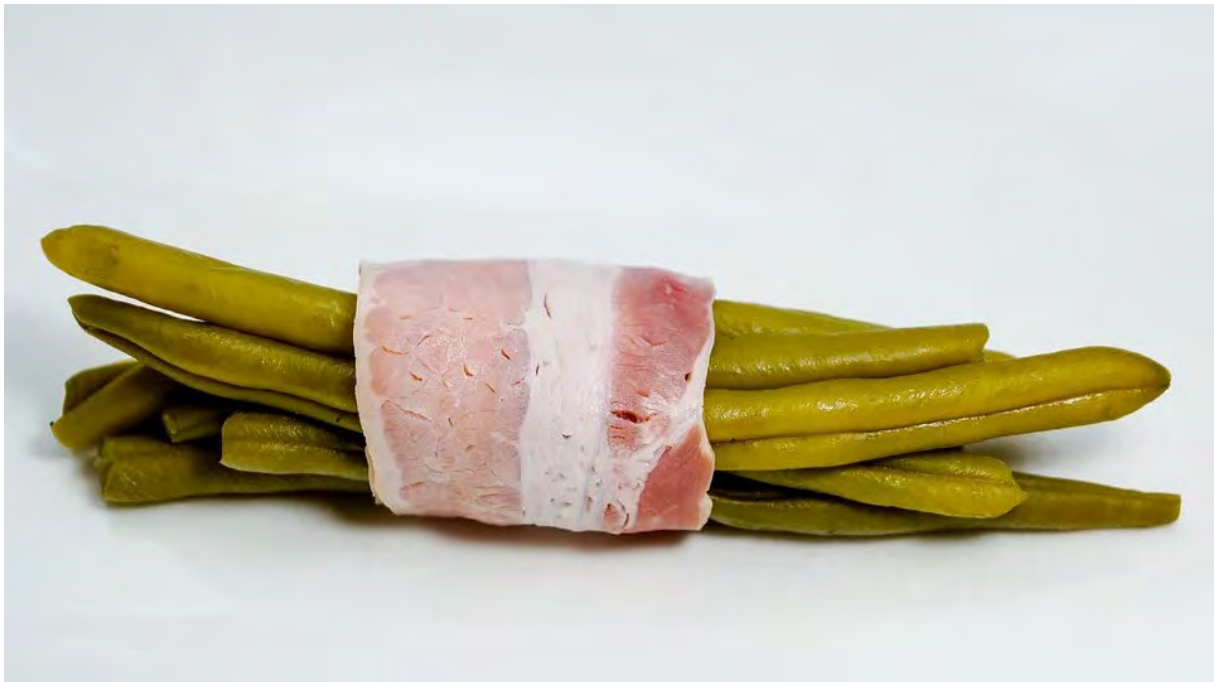
secretaris@heemkundereusel.nl

Deze HWR nieuwsbrief en oudere afleveringen

zijn terug te lezen in een archief op onze website:

heemkundereusel.nl/nieuwsbrief.html

Voor spek en bonen meedoen *‘Werken zonder er geld voor te krijgen’*

Spek en bonen

Als je meedoet aan een spel of sportwedstrijd maar geen kans maakt om te winnen, doe je “voor spek en bonen mee”. In figuurlijke zin wordt de uitdrukking gebruikt om aan te geven dat iemand niet serieus wordt genomen of niet voor vol wordt gezien. De persoon in kwestie zit ergens voor niets bij en speelt dus geen enkele rol van betekenis.

Volgens het Groot Uitdrukkingenwoordenboek van Van Dale (2006) gaat deze uitdrukking terug op de tijd waarin mensen soms werk verrichten zonder dat ze er geld voor kregen. Het enige dat de arbeiders na het voltooien van hun werk ontvingen, was een bord met spek en bonen, of een andere voedzame maaltijd waar men weer even mee vooruit kon. In tijden van grote armoede was dat soms helemaal zo gek nog niet.

Spekrijderijen

In de negentiende eeuw waren er in de winter verder soms schaatswedstrijden waar deelnemers letterlijk “voor spek en bonnen” aan deelnamen. Deze wedstrijden, de zogeheten spekrijderijen, werden door de notabelen van een dorp of stad speciaal voor arme gezinnen georganiseerd. Alleen werklozen en ‘behoefthigen’ mochten meedoen aan dergelijke tochten en streden voor de hoofdprijs: twee pond spek en een kop bonen. De overigen kregen een klein etensmaal mee naar huis.

Op de website schaatsen.nl is te lezen dat deze wedstrijden erg populair waren:

“Steeds vaker kwamen er duizenden mensen af op de spekrijderijen om toe te zien hoe de vaak onbekwame schaatsers het ijs betraden. De hardrijderijen voor armen werden gezien als volksvermaak voor de elite. Kreupelen, halve blinden en zelfs lammen verschenen aan de start, met of zonder krukken.”

De laatste voor-spek-en-bonenwedstrijd werd in 1955 in Bedum gehouden.

Bron: Historiek